

Motto: Boží milost nezná hranic a je tu pro každého každý den

Úvod

Jiří Kajínek – bývalý nejznámější český vězeň, kterému pan prezident Miloš Zeman udělil milost. Celkem náhodou jsem narazil na čtyřdílný dokument o Jiřím Kajínkovi, který vysílala televize Prima a sledoval jsem ho. Dokument byl kritizován – ve smyslu, že oslavuje vraha, že nebyl dán prostor druhé straně a Jiří Kajínek si vypráví svůj příběh po svém. Jedno je jisté – měl obrovskou sledovanost, zvláště první díl. Osoba nejznámějšího českého vězně budí u mnoha lidí negativní emoce (a u mnoha pozitivní). Jeho případ má skutečně řadu otazníků, ale jedno je jisté. Dostal od prezidenta milost, a ta platí i pro dvojnásobného vraha, ať už jím skutečně byl, nebo nikoliv. Je běžné, že my lidé velmi rychle odsuzujeme druhé lidi, zvláště ty, kteří skutečně páchají trestné činy a přejeme si pro ně ty nejkrutější tresty. Stačí se jen začíst do komentářů na internetu k různým článkům nebo diskuzí na sociálních sítích. Dnešní biblický text, o kterém bych chtěl hovořit, pojednává o člověku mnohem horším, než byl Jiří Kajínek, ale zároveň nám odkrývá Boží charakter, který může být až nepochopitelný – Boží charakter otevřený člověku odpustit. Podívejme se do 2. Paralipomenon 33. kapitoly, kde si přečteme prvních dvacet veršů. Budu číst s překladu Bible 21.

Biblický text: 2. Paralipomenon 33,1-20 (text [ZDE](#))

Historický kontext:

Král Menaše byl v pořadí třináctým králem judského království po rozdělení Izraele. Vládl nejspíše v letech 698-642 před n. l. Byl synem známého krále Chizkijáše (*Hospodin upevňuje*) a jeho ženy Chefsíbach (*Mám v ní zalíbení*). Nacházíme se již době, kdy neexistoval severní Izrael (Samaři bylo dobyté kolem roku 720 př. n. l.) a význam judského království stoupá (dříve byl více rozvinut především Izrael severní), zvláště potom, co judský král Achaz pomohl oslabit Asyřanům konkurenční Severní Izrael. Do Judska proudí mj. i uprchlíci ze severu, zřejmě na vyšší úrovni gramotnosti. Jeruzalém se až v 7. století před našim letopočtem stává skutečným kulturním a politickým centrem. Otec Menašeho, Chizkijáš, je znám jako panovník reformátor, za kterého země vzkvétala a byla obnovena chrámová bohoslužba, opraven chrám. Dá se říci, že král Menaše (jenž zřejmě část své vlády vládl spolu s otcem) obdržel judské království na velmi vysoké úrovni po náboženské reformě svého otce. Vzrůst moci judského království se odrazil i ve vztazích s asyrským královstvím, kdy Asýrie byla po smrti Sargona II. Oslabena a král Chizkijáš se vzbouřil. Byl si vědom, že toto nezůstane bez odezvy, a tak znovu buduje hradby Jeruzaléma i dalších měst (např. Lakíše), nechává vykopat i tunel přivádějící vodu. Asyrský král Sancherib však tvrdě na Judsko zaútočí, Lakíš zničí a chystá se zničit i Jeruzalém. Král Chizkijáš se neúspěšně snaží Asyřanům zaplatit, aby odtáhli, nakonec ale musí Hospodin zázračně zasáhnout a Jeruzalém je zachráněn. bez povšimnutí také u krále. Vítězství Hospodin dal i proto, že se na něj král Chizkijáš spoléhal a provedl „z gruntu“ náboženskou reformu, lid navrátil v podstatě k tomu, co ustanovil Bůh skrze Mojžíš po vyjití z Egypta. Král Menaše však nenásleduje svého otce, a nejen že nepokračuje v uctívání Hospodina, ale naopak vede zemi k totální náboženské zkáze. Asyřany na rozdíl od svého otce „neprovokuje“, nebouří se, ale platí povinné dávky (byl věrným vazalem Asyřanů). Díky tomu je za jeho vlády mír, což na tehdejší dobu nebylo vůbec obvyklé. Judsko žije v relativní prosperitě, kvete obchod, roste počet

obyvatel. Vznikají však také rozdíly mezi bohatými a chudými. Prorok Sofonijáš (prorokuje za doby vnuka Menašeho) proti judským obyvatelům (např. Sofonijáš 1,12-13: „V té době prohledám Jeruzalém se svítilnami, ztrestám muže, kteří jsou jako zkyslé víno nad svým kalem, kteří si v srdci říkají: „Hospodin neudělá nic dobrého ani zlého.“ V plen bude vydán jejich blahobyť a jejich domovy ve zrušení; vystaví domy, a nebudou v nich bydlet, vysázejí vinice, a vína z nich neokusí.“)

V tomto kontextu bychom mohli říci, že i naše země v současné době má „podobné“ podmínky. Žijeme v míru, relativním blahobytu, Boží bázeň upadá, církev ztrácí sílu, vymírá, rozmáhá se bezbožnost a český národ již není národem Husa, nebo Komenského. Jako bychom splynuli v moři multikulturalismu, kde je vše – i Boží pravdy – relativní. Zlo se dostává ve velké míře i do politiky (jen si vzpomeňme na nedávné prezidentské volby, jakou vlnu emocí a vzájemného osočování tato událost přinesla), do toho problémy pana premiéra, řada nevyjasněných kauz. Od příběhu Menašeho nás dělí přes 2 500 let, ale narážíme na řadu paralel.

Jaký byl Menaše?

Stručná charakteristika (v. 1-2 a 6 b): Menašemu bylo dvanáct let, když se stal králem, a kraloval v Jeruzalémě padesát pět let (pravděpodobně 10 let vládl ještě se svým otcem). **Páchal to, co je zlé v Hospodinových očích**, podle ohavností národů, které Hospodin před syny Izraele vyhnal. Páchal **mnoho toho, co je zlé v Hospodinových očích**, a tak jej **provokoval k hněvu**.

a) zničil otcovu náboženskou reformu a zavedl mnohobožství (v. 3) – znovu postavil návrší, která jeho otec Chizkijáš strhl, postavil oltáře Baalům, udělal posvátné kůly a klaněl se celému nebeskému zástupu a sloužil mu.

b) znesvětil Hospodinův chrám - (v. 4-5 a 7-8) - postavil oltáře v Hospodinově domě, o kterém Hospodin řekl: V Jeruzalémě bude navěky **mé** jméno. Na **obou** nádvořích Hospodinova domu postavil oltáře pro celý nebeský zástup.

2. *Královská 21,7* uvádí, že šlo o sochu bohyně Ašery, která dle mytologie vyšla ze kanaanejského světa pověstí a byla uctívána jako bohyně plodnosti. Byla manželkou boha Ela, předchůdce boha Baala. Znázornění ukazují nahou ženskou postavu s výraznými známkami pohlaví. Někdy jako ženský protějšek Jahveho. Královnu nebes uctívali i ve skupinách zelených stromů nebo i kůlů, kterým říkali ašery. De facto tak v chrámu probíhala chrámová prostituce.

c) další ohavnosti (v. 6 a 9)

c1) přinášel lidské oběti (navzdory Božímu přikázání nezabiješ) - On provedl své syny! ohněm v údolí syna Hinómova,

Jeremjáš 19,5: Vybudovali posvátná návrší Baalova, aby Baalovi jako zápalné oběti pálili v ohni své syny. K tomu jsem jim přece nedal příkaz, ani jsem o tom nemluvil, ani mi to na mysl nepřišlo.

c2) zabýval se hadačstvím, znameními a čarováním

Exodus 22,17: Čarodějníci nenecháš naživu.

c3) věnoval se vyvolávání duchů zemřelých

Leviticus 19,31: Neobracejte se k duchům zemřelých a nevyhledávejte vědmy a neposkrvňujte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh. Leviticus 20, 27: Muž či žena, v nichž by byl duch zemřelých nebo duch věštecký, musejí zemřít. Ukamenují je. Jejich krev padni na ně.“ Leviticus 20, 6: Kdyby se někdo uchýloval k duchům zemřelých a k vědmám, aby s nimi smilnil, proti takovému se obrátím a vyobcuji jej ze společenství jeho lidu.

c4) věnoval se věšterství (ustanovil věštce)

Leviticus 19,26b: ... nebudete se obírat hadačstvím ani věštěním.

Galatským 5,19-20 Skutky lidské svévole jsou zřejmé: ... modlářství, čarodějství

c5) sváděl lid k páchání ještě horších věcí, než bezbožné okolní národy

Matouš 18,6: Kdo by svedl k hříchu jednoho z těchto nepatrných, kteří ve mne věří, pro toho by bylo lépe, aby mu pověsili na krk mlýnský kámen a potopili ho do mořské hlubiny.

Menaše tak výrazně přispěl k pozdější zkáze Jeruzaléma (důsledek Menašeho modlářství): **PROTOŽE MENAŠE PÁCHAL TYTO OHAVNOSTI**, Bůh se rozhodl vydat judské království zkáze (2. Královská 21,12-15): „proto takto praví Hospodin: Hle, přivedu na Jeruzalém a Judu takové zlo, že každému, kdo o tom uslyší, bude znít v obou uších. Roztáhnu na Jeruzalém měřicí šňůru Samaří a závaží domu Achabova a vytřu Jeruzalém, jako se vytírá mísa -- utřu a obrátím dnem vzhůru. Opustím ostatek svého dědictví a vydám je do ruky jejich nepřátel; stanou se kořistí a lupem pro všechny své nepřátele, protože páchali to, co je zlé v mých očích, a provokovali mě k hněvu ode dne, kdy jejich otcové vyšli z Egypta, až do tohoto dne.

d) zabíjel nevinné - (2. Královská 21,16: *Menaše také prolil velmi mnoho nevinné krve, takže naplnil Jeruzalém od jednoho konce k druhému – kromě svého hříchu, že svedl Judu k páchání toho, co je zlé v Hospodinových očích.*)

Jeremjáš 19,4: Opustili mě, cizím mi učinili toto místo a pálili na něm kadidlo jiným bohům, které neznali oni ani jejich otcové ani judští králové, a toto místo naplnili krví nevinných.

Talmud například uvádí, že proroka Izajáše nechal zaživa rozřezat pilou. Ostatně na tuto krutou smrt naráží i pisatel listu Židům (*Židům 11,37a: „Byli kamenováni, mučeni, řezáni pilou, umírali pod ostrím meče.“*). Menaše chtěl odstranit Boží proroky (Izajáš prorokoval za dob jeho otce) a nejspíše se mu to povedlo, protože prorok Sofoniáš prorokuje až.

Král Menaše je představen jako **zosobnění zla toho nejbrutálnějšího kalibru**. Možná, že se hodně učil i od Asyřanů, velmi krutého národa. Každopádně jako dítě „věřících“ rodičů nešel v jejich stopách. Nevíme, kde se stala chyba, ale to teď není důležité. Důležité je vnímat zkažený charakter krále Menašeho, který ukázkově porušil všechna přikázání (první čtyři na „entou), je zřejmé, že své rodiče nectil (jinak by hned nezničil vše, co jeho otec zreformoval), zabíjel, cizoložil, a je velmi pravděpodobné, že i kradl, pomlouval a snad i záviděl.

Co na to Hospodin? Jeho postavení v příběhu chci zdůraznit. Ve verši 10 jsme si četli: Hospodin mluvil k Menašemu a k jeho lidu, ale nevěnovali mu pozornost.

BŮH MLUVÍ I K ČLOVĚKU PÁCHAJÍCÍ TO NEJHORŠÍ ZLO

Problém byl v tom, že Menaše si ze slov proroků nic nedělal, resp. nechal je pro jistotu vymýtít. Zde se jeví jedna charakteristika Pána Boha – má s hříšníky neskutečnou trpělivost. To je vidět v kontextu knih Královských, kde nechává desítky, a dokonce i stovky let vládnout krále, kteří páchají zlo. Bůh by je mohl ihned odstranit, ale trpělivě čeká. Stejně je to i v našem životě – přestože Boha neposloucháme, činíme zlo, on čeká a varuje nás. Uslyšíme však? Tragédie Menašeho byla, že si z Božích slov dlouho nic nedělal. Ze slov proroků, kteří jej kárali a varovali, si však nedělal žádnou hlavu jen do doby, kdy do Judeje vtrhlo asyrské vojsko a Menaše byl v poutech odveden do Babylónu. Možná k tomu přispěl i blahobyt a relativní prosperita země. Blahobyt, který v současné době (v kontextu celého světa) prožíváme u nás v ČR může zahlušit Boží hlas k nám. A pak musí přijít „Boží výkřik“, který už jen těžko přehlédneme (protože bolí). Ne vždy musí jít o Boží trest (může jít i o zkoušku víry, když prožíváme těžkou životní situaci), ale může. Bůh čekal velmi dlouho se svým soudem – až z toho byl nejdéle vládnoucí král v Palestině, vládl dokonce déle než král podle Božího srdce, David!

Bůh promluvil i k Menašemu, a to velmi tvrdě, po dlouhých letech (vykladači se shodují, že k zjetí Menašeho došlo spíše ke sklonku jeho vlády) - v. 11: *Proto na ně Hospodin přivedl velitele armády asyrského krále. Ti zajali Menašeho, propíchli mu chřípí (nos) s háčky, spoutali ho bronzovými okovy a dovedli ho do Babylona.* Menaše poznává až teď, co to znamená neposlouchat Hospodina. Neposlušnost Hospodinu má dříve nebo později kruté důsledky. Klíčové ale je, že i když na dně, přece Menaše volá k Hospodinu

12 Když mu bylo úzko, snažil se udobřit tvář Hospodina, svého Boha, a velmi se pokořil před Bohem svých otců. 13 Modlil se k němu¹ a on se k němu sklonil, vyslyšel jeho úpěnlivou prosbu a přivedl ho zpět do Jeruzaléma, do jeho království. Tak Menaše poznal, že Hospodin je Bůh.

Toto je klíčový text – Bůh dává milost každému, kdo o ni prosí, bez ohledu na míru zla, kterou způsobil.

BOŽÍ MILOST JE PRO KAŽDÉHO A V KAŽDÉ SITUACI

Možná si někdy připadáš jako Menaše, od Boha a jeho Slova ses odvrátil, vědomě si ho popouzel a nyní si připadáš na dně, jako největší lůzr, kterého Pán Bůh už nemůže mít rád. Může! Co bylo tím klíčovým v životě Menašeho? **Pokořil se** (podřídil, podvolil). Důležité je, že to vycházelo od něho samotného. Pokořil se VELMI. Zásadní byla jeho modlitba (mimobiblický text modlitba Menašeho), ve které otevírá své nitro Bohu, tomu, kterého po celý život urážel a překračoval jeho nařízení. Naplnil krev v Jeruzalémě až po okraj – mnohonásobný vrah a urážecí Hospodina všemi dostupnými způsoby.

Možná takový Menaše na naše city a myšlení nepůsobí, ale zkusme si tam dosadit Hitlera, doktora Mengele, džihádistské atentátníky, bojovníky islámského státu, co znásilňují žen (to ve mně vyvolává velký odpor!), ženu, co brutálně zabila své 4 děti (zkuste se podívat na příběhy u nás odsouzených vrahů na doživotí) a mohli bychom pokračovat. Nebo si dosadte někoho, kdo vám osobně nebo vašim nejbližším nejvíce ublížil.

Všechny tyto lidi má Pán Bůh rád, a čeká na jejich pokoření. Čeká i na moje a tvoje pokoření, i když jsme třeba nepadli do takových hloubek hříchu jako král Menaše. Nikdo z nás není tak

¹ Apokryfní spis modlitba Menašeho

hrozný, aby na něho nebeský Otec nečekal. To je satanova lež. Ano, Bůh jednoznačně odsuzuje zlo (třetina Bible jsou proroci a v nich texty odsuzující zlo), ale miluje hříšníka – a to i toho nejbrutálnějšího kalibru. Navíc má s ním obrovskou trpělivost a dává znovu a znovu šanci k návratu a odpuštění. Milost je podstatou Božího charakteru – nějakým způsobem to většina z nás poznala a poznáváme každý den.

Ilustrace, o čem je milost: Paní učitelka psala jména dětí na tabuli, když zlobili. Čí jméno bylo na tabuli, ten dostal v závěru školního dne trest (úkoly navíc, čas „po škole“, poznámku do žákovské knížky) - pro nás dospělé by byl takový trest „o ničem“, ale pro děti je to jiné. Pamatuji si, že na prvním stupni jsme za zlobení ve škole dostávali většinou tzv. 4 řádky. Co že to je? Naučit se z paměti 4 řádky textu vždy z nějaké učebnice, nejčastěji čítanky. Když se žák provinil podruhé, byly to další 4 řádky. Byly i dny, kdy jsem se učil i přes 20 řádků. A to už nějaký ten čas zabralo. Nejhorší bylo, když jsem měl hned po vyučování jet do ZUŠ a musel jsem chytit autobus. To bylo krušné a trest jsem si pořádně „vychutnal“. No a ta paní učitelka se rozhodla jednoho dne, že všem žákům, zapsaným na tabuli, udělí milost. Jména jednoduše smazala. Ve třídě bylo slyšet obrovské „uff“ a úlevu. Největší radost asi měli ti žáci, kteří měli u svého jména horší prohřešky. **Milost** – Boží jednání s člověkem bez ohledu na jeho zásluhu, tzn., i když by správně měl Bůh trestat, nedělá tak. Milost je spojena bezprostředně s odpuštěním. V kontextu trestního práva je milost **nevymahatelným a nezaslouženým odpuštěním trestu**.

Zde, na příkladu krále Menašeho, můžeme vidět velikost či hloubku Boží milosti. S milostí souvisí také milosrdenství. V Pláči Jeremjášově si čteme podstatu Božího milosrdenství (soucit s člověkem): „*Hospodinovo milosrdenství nepomíjí, jeho slitování nekončí. Obnovuje se každého rána*“ (Pláč 3,22-23). Milosrdenství je nedílnou součástí Božího charakteru. K milosrdenství jsme vybízeni i my: *Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš nebeský Otec*“ (Lukáš 6,36)

Odpustit manželce, příteli, bratrovi či sestře v Kristu, to by ještě šlo (nehledě na to, že i s tím máme problémy i jako křesťané), ale co tak odpustit někomu, kdo vás neustále prudí, dělá přesně opačné věci, vše proti vám? Menaše byl zosobněním zla, ale když prosil o odpuštění, Bůh se smiloval.

NEMUSÍŠ SE DOSTAT AŽ NA DNO POKUD REAGUJEŠ NA BOŽÍ HLAS

Menaše došel až na dno. Tvrdě dopadl. Zajat. S hákem v chřípí. Ale co bylo důležité, pokořil se před Hospodinem, poznal, že jedině ON je živý Bůh, tak jiný než desítky model, co uctíval dříve. Nejhorší je, když ani přes tvrdou Boží řeč k nám zůstáváme vůči němu k opozici. Jeho cílem není zničit náš život (to by jinak už dávno udělal), ale jeho cílem je přivínout nás k Němu samotnému, tak jako rodič přivine své dítě. Díky Bohu mohu teď zažívat ten okamžik, kdy můj malý syn sám od sebe přijde za mnou, řekne „tata“ a obejmeme mě, přichytí se na mně jako klíště. Moc hezký pocit. Možná takový (a určitě ještě lepší) měl Bůh, když k Němu Menaše vztáhl ruku.

Ale ne vždy to dopadne jako u krále Menašeho. Ve Zjevení si čteme o lidech, kteří se, na rozdíl od Menašeho neodvrátili – a musel přijít Boží soud: *Zjevení 9,20-21: „A přesto se ostatní lidé, kteří v těch pohromách nezhynuli, neodvrátili od výtvorů svých rukou; nepřestali se klanět démonům a modlám ze zlata, stříbra, mědi, kamene i dřeva, které jsou slepé, hluché a nemohou se pohybovat; neodvrátili se od svých vražd ani čarování, necudností ani krádeží.“* To je ta největší tragédie. Není to ale Bůh, kdo je jejích příčinou.

SETKÁNÍ SE SKUTEČNÝM BOHEM PROMĚŇUJE ŽIVOT

Příběh krále Menašeho končí pozitivně. Jeho setkání se s živým, skutečným a nesmírně milujícím Bohem mění jeho život o 180°.

a) opevnil města – to bylo moudré rozhodnutí – začíná vládnout moudře (v. 14)

b) odstranil cizí bohy z Hospodinova domu (v. 15)

c) obnovil bohoslužbu pravému Bohu a vyzval Judejce, aby sloužili Hospodinu (v. 16)

Když se setkáme se skutečným Bohem, nikoliv jeho karikaturou, pak to musí na náš život mít dopad. Karikaturou může být i naše „křesťanská“ představa o Pánu Bohu. Modlou může být třeba i účast na bohoslužbách, nebo i čtení Bible, či jiné náboženské úkony, pokud to dělám jen proto, abych vypadal před druhými dobře. Menaše poznal, že Hospodin je Bůh!

V čem nám může být tento příběh jednoho z nejhorších (a pravděpodobně nejhoršího) judských králů inspiracím a varováním?

1) Především je tu ukázán Hospodin jako milující a odpouštějící Bůh, bez ohledu na to, jak člověk je hrozný. My křesťané máme odrážet Boží charakter a tuto lásku projevovat lidem okolo nás. To je velká výzva, ale máme být milosrdní, tak jako je milosrdný náš Otec. Myslím, že když řekneme slovo uprchlíci, tak se v našem nitru něco „pohne“, ať už jakýmkoliv směrem – v současné době je to dobrý lakmusový papírek, jak to skutečně „tam uvnitř“ máme. **Zkusme i v lidech jako Menaše vidět Boží stvoření, Boží děti, které o tom ještě neví, že je tu někdo, kdo na ně čeká s otevřenou náručí.** Jako Kristovci bychom milost měli mít v DNA. Nebýt církví, co odsuzuje, ale tou, která přijímá hříšníky.

2) Bůh nás lidi neodepisuje, i když jednáme hrozně, ale s obrovskou trpělivostí čeká na to, až sami přijdeme do jeho náruče. Nikdo z nás není pro Boha odepsaný, i když si to možná o sobě teď myslíš, že jsi udělal něco hrozného. Bůh přijal Menašeho, který krví naplnil Jeruzalém, takže pro něho není problém přijmout i tebe!

3) Nemusíš se dostat až na dno, abys mohl poznat, že jedině Bůh je ten pravý mezi bohy. Učme se být citliví na Boží řeč k nám, ať už skrze jeho Slovo, modlitbu, situace, naše okolí. Bůh mluví tiše, nebude přeřvávat naše „zájmy“.

4) Setkání s Bohem má dopad na náš praktický život – Menaše dostal v životě šanci, na poslední chvíli ji využil, a ještě stihl změnit své jednání. Nový životní směr, konečně ten správný umožnil králi Menašemu setkání se Stvořitelem nebe a země. Tento Stvořitel je tu i dnes pro každého z nás, ať už jsme v životě cokoli zvorali, zpackali, nebo se právě topíme v bahně hříchu. Božím cílem není odsoudit, ale zachránit. A příběh krále Menašeho je pro to jednoznačným důkazem.